

*Pirmadienį pirmą
pusdienį*

Struktūrinė geologija

Audrius Čečys

audrius.cecys@gf.vu.lt /
audrius.cecys@gmail.com

+ 370 686 96 480

<http://web.vu.lt/gf/a.cecys> ir Dropbox

Struktūrinė geologija yra mokslas apie uolienuų geometriją

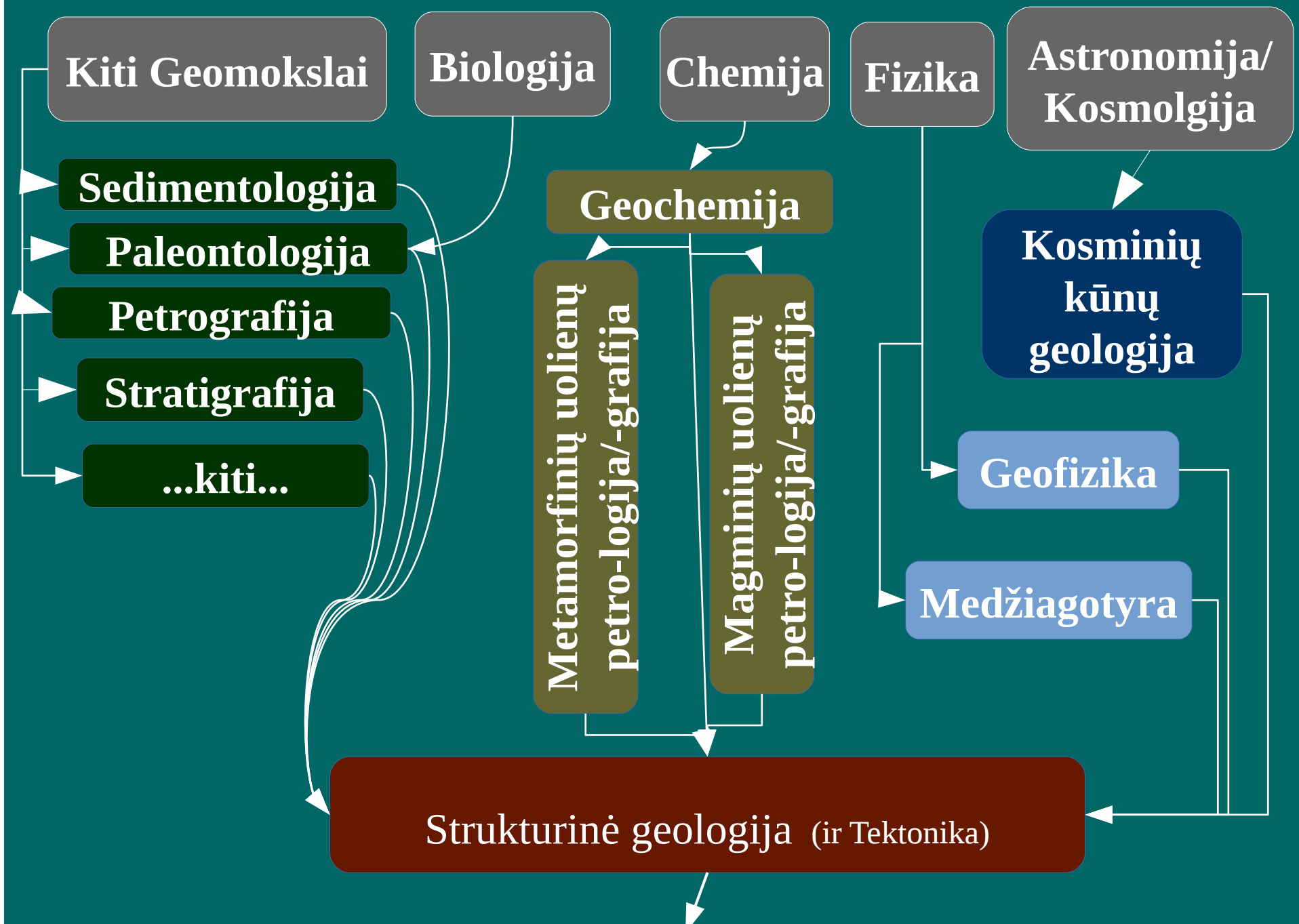
..daugiausia deformuotų uolienuų, todėl SG yra mokslas apie “ Žemės plutos architektūrą”, paremtas deformuotų uolienuų tyrimais

Struktūrinė geologija <-> Tektonika

- Tektonika – kaip Žemė susidarė/sandara
- Platesnė nei SG
- Apima tyrimą nuo paviršiaus iki branduolio
- SG – struktūrų susidarymas
- Sudėtinė tektonikos dalis, kaip dėlionės gabaliukai, ypač tie, kurie sudaro deformacines struktūras, jų kitimą laike

Abu naudojasi dalinai taip pat pačiais tyrimo metodais: geofizika, sedimentologija, paleontologija, petrografija

Strukturinė geologija (ir Tektonika)

```
graph TD; A[Strukturinė geologija (ir Tektonika)] --> B[Žemės paviršiaus procesai]; A --> C[Kalkakasyba]; A --> D[Vandens atsargos]; A --> E[GeoInžinerija]; A --> F[Angliavandeniliai]; A --> G[Geopavojai (ŽD)]; A --> H[Aplinka];
```

Žemės paviršiaus procesai

Kalkakasyba

Vandens atsargos

GeoInžinerija

Angliavandeniliai

Geopavojai (ŽD)

Aplinka

SG: kodēl ir kam

Struktūrinē geologija:

- Bazinē
- Taikomoji (industriņē)

SG: kodėl ir kam

Struktūrinė geologija:

– Bazinė – Taikomoji (industrinė)

- lūžių kilmė, sąsaja su kitomis struktūromis
- raukšlių susidarymas, santykis su kalnodara
- etc

SG: kodėl ir kam

Struktūrinė geologija:

– Bazinė - Taikomoji (industrinė)

- struktūros gb laidžios fluidams (vanduo, dujos, nafta)
- aktyvūs lūžiai – žemės drebėjimų atsiradumo vietos
- lūžiai yra rūdų kaupvietės
- struktūros g.b. silpnumo zonos – svarbu statyboms ir infrastruktūrai
- etc

SG: iššūkiai

- Geologija yra kaip tiriamasis detektyvinis mokslas. Turime įvykių įrodymus ir turime nustatyti kas įvyko.
- Skirtingi stebėjimo masteliai: nuo giga iki mikro/nano
- Skirtingi laiko masteliai: nuo šimtų Ma iki milisec (kalnų susidarymas – žemės drebėjimas)
- 3D vizualizacija yra kritiškai svarbi
- Atskirti stebėjimus nuo interpretacijos

Nors (geo)inžinerija ir struktūrinē geologija yra panašūs mokslai,
yra vienas labai svarbus skirtumas:

(Geo)Inžinerija:

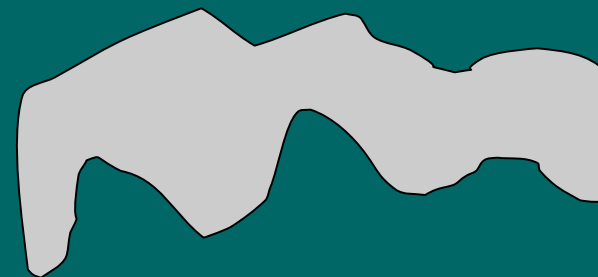

Uždedamas įtempis ir ...

...stebima kas vyksta

Struktūrinė geologija:

?

Stebima kas YRA ir...

...galvojama kas buvo (pirminė forma)
ir kas atsitiko (deformacija).

SG: iššūkiai

- Geologija yra kaip tiriamasis detektyvinis mokslas. Turime įvykių įrodymus ir turime nustatyti kas įvyko.
- Skirtingi stebėjimo masteliai: nuo giga iki mikro/nano
- Skirtingi laiko masteliai: nuo šimtų Ma iki milisec (kalnų susidarymas – žemės drebėjimas)
- 3D vizualizacija yra kritiškai svarbi
- Atskirti stebėjimus nuo interpretacijos

Struktūrų masteliai yra įvairūs:

Globalios s.: visa Žemė $\sim 10^4$ - 10^5 km

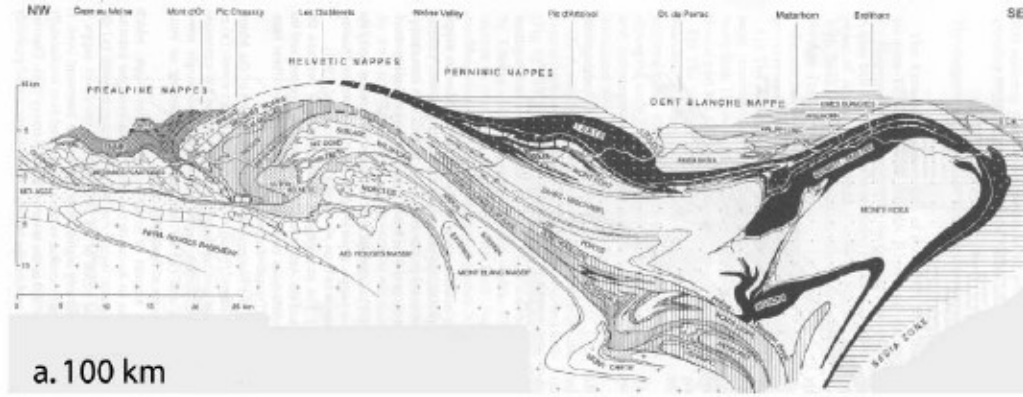
regioninės arba provincinės s.: fiziografinės provincijos arba kalnų grandinės (10^3 - 10^4 km)

makroskopinės arba žemėlapių s.: didesnės nei akis gali matyti stovint vienoje vietoje (10-100 km)

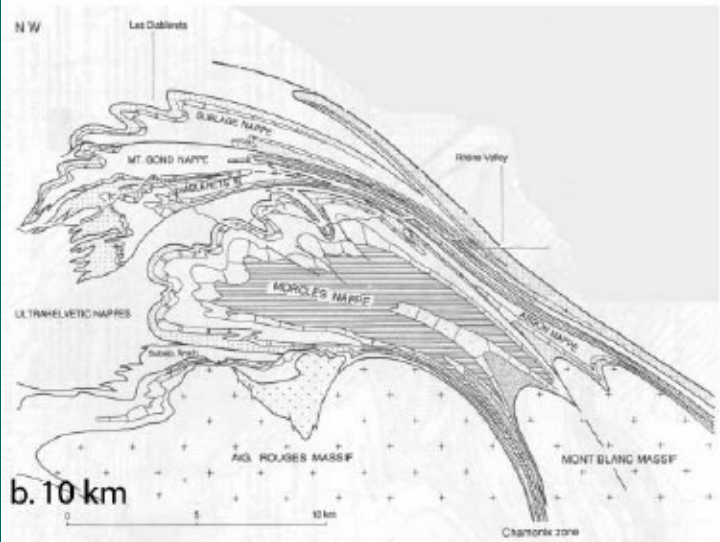
mesoskopinės s.: atodangos arba imsto {hand sample} (cm-m)

mikroskopinės s.: matomos po optiniu mikroskopu (mm)

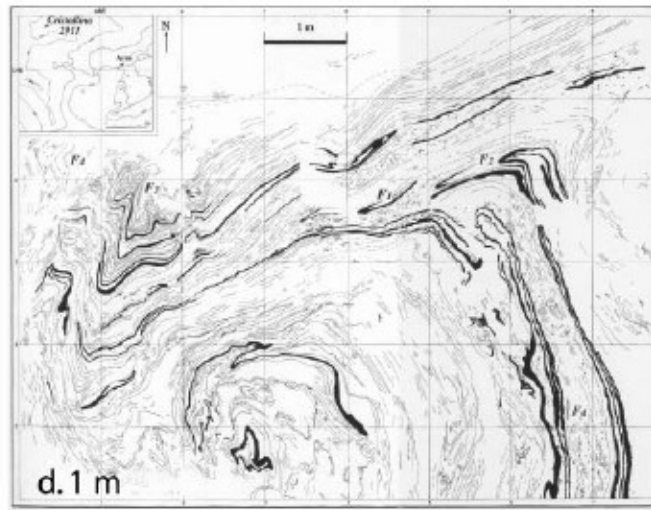
submikroskopinės: TEM, SEM, etc. ($< 10^{-9}$ m)

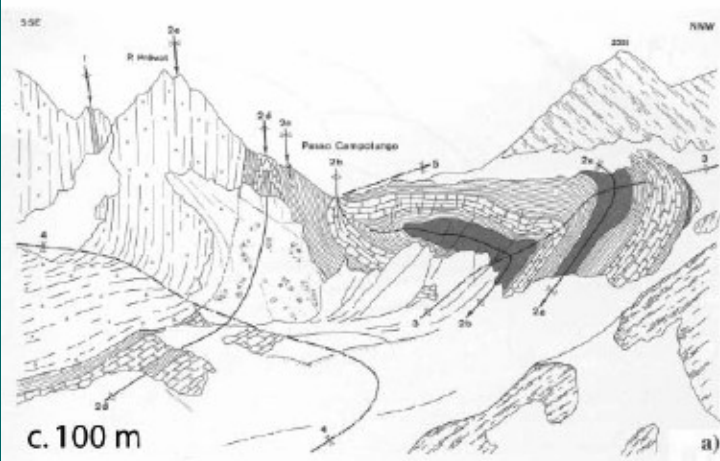
a. 100 km

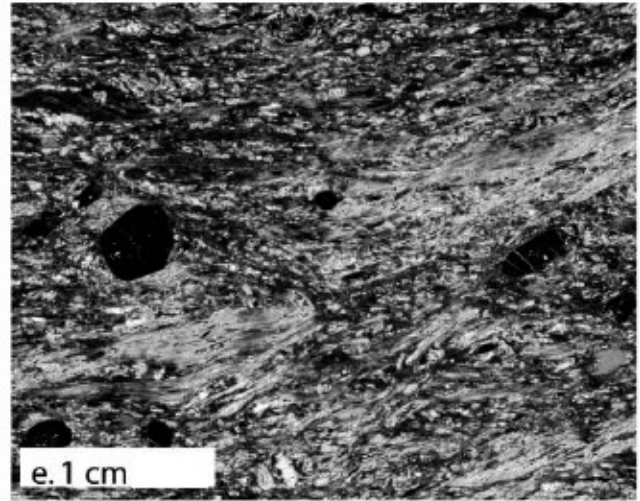
b. 10 km

d. 1 m

c. 100 m

e. 1 cm

Mastelio svarbos pavyzdys

How long is the coast of Britain? statistical self-similarity and fractional dimension. Science: 156, 1967, 636 - 638

Atsakymas priklauso nuo mastelio – liniuotės ilgio

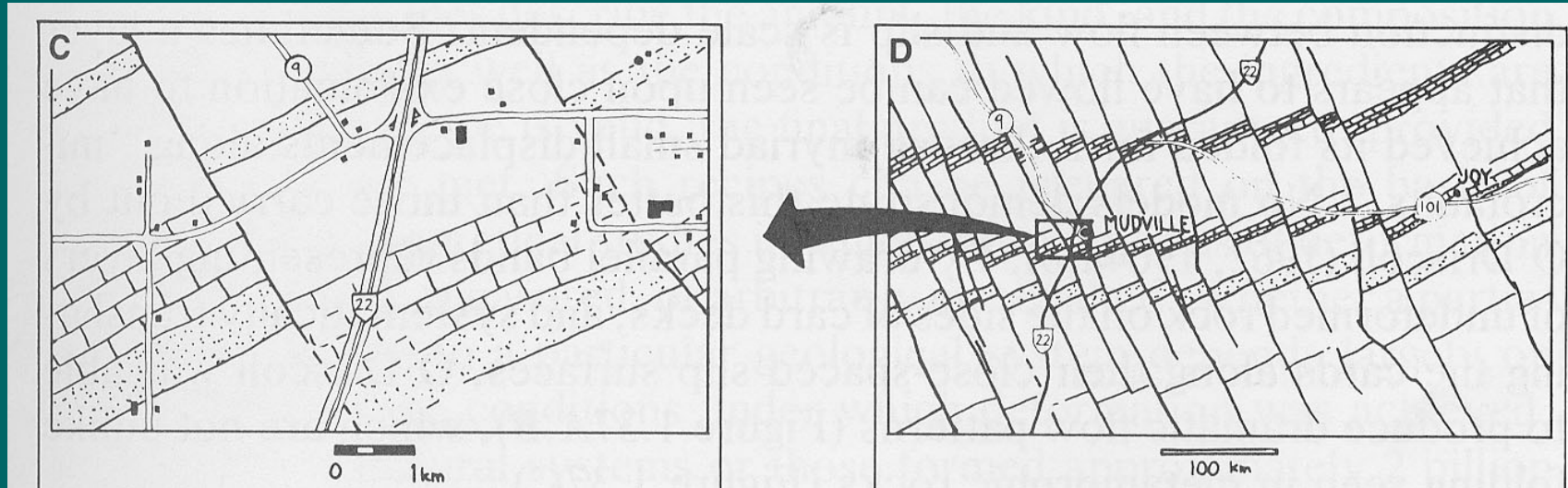
Kuo trumpesnė liniuotė,
tuo ilgesnis atstumas

fraktalinė dimensija, D : $L(G) \sim G^{1-D}$

G liniuotės ilgis (pvz. medinės)

$L(G)$ yra kranto ilgis, išvestas iš liniuotės ilgio, G

neskvarbus

skvarbus

- kairēje, lūžiai yra išsidēstē didēlais atstumais - neskvarbūs)
- dešinēje, lūžiai yra tankiai išsidēstē - skvarbūs

Skvarbi ar neskvarbi struktūra dažnai prieklauso nuo mastelio

SG: iššūkiai

- Geologija yra kaip tiriamasis detektyvinis mokslas. Turime įvykių įrodymus ir turime nustatyti kas įvyko.
- Skirtingi stebėjimo masteliai: nuo giga iki mikro/nano
- Skirtingi laiko masteliai: nuo šimtų Ma iki milisec (kalnų susidarymas – žemės drebėjimas)
- 3D vizualizacija yra kritiškai svarbi
- Atskirti stebėjimus nuo interpretacijos

SG kurso sudėtinės dalys

- Paskaitos /
- Seminarai /
- Pr. darbai

- Koliokviumai
- Egzaminas

Svarbesni momentai

- Nevėluoti su užduočių pristatymais – užsirašykite laiką
- Praktiniai užsiėmimai lauke (oro sąlygos)
-

SG kurso literatūra

- **Structural Geology** 2006/1992 Twiss ir Moores
- **Structural Geology of Rocks and Regions**
1996/???? George H. Davis
- **Earth Structure: An Introduction to Structural Geology and Tectonics** 2003 van der Pluijm and Stephen Marshak
- **Structural Geology** 2010 Haakon Fossen